

MÁNÁ VUOIGATVUOĐAID MATERIÁLAT BADJESKUVLII JA NUPPI CEAHKKÁI

Oahppodiibmu 1 – Mánáid rievdi vuoigatvuodát ja ahkeráját	2
Oahppodiimmu sisdoallu	2
Mihttomearri lea	2
Bargoneavvut	2
Oahppodiimmu rávvagat	3
Fuomášumit	3
Oahppodiibmu 2 – Sáme- ja románamánát Suomas	4
Oahppodiimmu sisdoallu	4
Mihttomearri lea	4
Bargoneavvut	4
Oahppodiimmu rávvagat	5
Fuomášumit	5
Oahppodiibmu 3 – Mánáid ja nuoraid bargan	6
Oahppodiimmu sisdoallu	6
Mihttomearri lea	6
Bargoneavvut	6
Oahppodiimmu rávvagat	7
	7

Oahppodiibmu 1 – Mánáid rievdi vuoigatvuodát ja ahkeráját

Oahppodiimmu sisdoallu

- Ságastallan máná vuoigatvuodain (10 min)
- Oahpásmuvvan máná vuoigatvuodaide ja mánnástrategiijai (5 min)
- Máná rievdi vuoigatvuodaide giedahallan (máná vuoigatvuodát iešguđet ahkodagain) ja hárjehusat (25 min)
- Oahppodiimmu fáttá geardduheapmi diehtogilvvuin (5 min)

Mihttomearri lea

- oahpásmuvvat máná vuoigatvuodaide soahpamuššii ja mánnástrategiijai
- čiekŋut máná vuoigatvuodaide ja geatnegasvuodaide iešguđet ahkerájáide Suomas
- hábmet iežas oaiviliid máná vuoigatvuodain ja geatnegasvuodain.

Máná vuoigatvuodaide soahpamuša artihkal 12:

Mánás lea vuoigatvuoha ovdanbuktit oaiviliiddis buot áššiin, mat gusket sutnje ja dat galget vuhtiiváldojuvvot máná agi ja čálgandási mielde.

Máná vuoigatvuodaide soahpamuša artihkal 13:

Mánás lea vuoigatvuoha ovdanbuktit oaiviliiddis, muhto dat eai oaččo loavkiddit earáid vuoigatvuodaide. Mánás lea vuoigatvuoha oažžut dieđuid.

Bargoneavvut

- Smávvaajoavkohárjehus máná vuoigatvuodain -diačájáhus
- Mánnástrategiija filbma máná vuoigatvuodaide soahpamušas
- Čoahkkáigeassu máná vuoigatvuodaide soahpamušas
- Máná rievdi vuoigatvuodát -filbma
- Máná vuoigatvuodaide ahkeráját Suomas -diačájáhus
- Hárjehus máná vuoigatvuodain ja daid ollašuvvamis Suomas
- Diehtogilvu
- Hárjehusa ja diehtogilvva vástádušat

Oahppodiimmu rávvagat

- 1)** Álggus ságastallo máná vuoigatvuođaid birra. Oahppit mannet 2–4 olbmo joavkkuide. Távvalis čájehuvvojit čuoččuhusat, madda joavkkut vástidit positiivvalaččat dahje negatiivvalaččat. Juohke čuoččuhusa birra ságastallo oanehaččat olles luohkain.
- 2)** Oahppiiguin gehččojuvvo filbma máná vuoigatvuođaid soahpamuša birra, man maŋŋá čájehuvvo čoahkkáigeassu máná vuoigatvuođain. Oahppiiguin ságastallojuvvo iešguđet vuoigatvuođaid birra ja daid dehálašvuođas.
- 3)** Oahppiiguin gehččojuvvo filbma máná rievdi vuoigatvuođain iešguđet ahkodagain Suomas. Dán maŋŋá oahpaheaddji manná čađa máná rievdi vuoigatvuođaid ja geatnegasvuođaid diačájáhusain. Oahppiiguin bargojuvvo hárjehus fáttá birra ja gieđahallojuvvojit rievttis vástádusat.
- 4)** Diimmu loahpas geardduhuvvojit guovddáš áššit diehtogilvvuin.

Fuomášumit

- Máná vuoigatvuođaid soahpamušas soitet leat váttis tearpmat ja doahpagat, maid lea buorre rahpat oahppiiguin.

Oahppodiibmu 2 – Sáme- ja románamánát Suomas

Oahppodiimmu sisdoallu

- Fáddái oahpásmuvvat jurddakárttain (10 min)
- Čiekŋut Suoma romána- ja sápmelaš unnitloguide ja daid servodatlaš sajádahkii (15 min)
- Geahččat filmma sáme- ja románanuorain ja ságastallat fáttá birra (15 min)
- Geardduhit diimmu áššiid diehtogilvvuin (5 min)

Máná vuoigatvuođaid soahpamuša artihkal 30

Dain riikkain, gos leat etnalaš, oskkoldatlaš dahje gielalaš unnitlogut dahje eamiálbmogiidda gullelaš olbmot, dákkár unnitlohkui dahje eamiálbmogii gullelaš mánás ii oaččo gieldit vuoigatvuođa návddašit ovttas joavkku eará lahtuiguin iežas kultuvrras, dovddastit ja hárjehit iežas oskku dahje geavahit iežas giela.

Artihkkala sáhtá oanidit oahppiide ovdamearkka dihtii čuovvovaš láhkai:

Unnitloguid mánáin lea vuoigatvuohta iežaset gillii, kultuvrii ja oskui.

Mihttomearri lea

- oahpásmuvvat Suoma sáme- ja románavehádagaide
- lasihit diđolašvuođa ja bohciidahttit ságastallama dáid unnitloguid sajádagas dálá áigge Suomas
- suokkardallat, maid ieš sáhtášii bargat unnitloguid buorrin.

Bargoneavvut

- Románat Suomas -diačájáhus
- Sápmelaččat Suomas- diačájáhus
- Filbma sáme- ja románamánáid birra
- Diehtogilvu
- Diehtogilvvu vástádusat

Oahppodiimmu rávvagat

- 1)** Álggus láidestit fáddái ja ságastallat oahppiiguin, maid sii juo dihtet románaid ja sápmelaččaid birra. Dieđut čohkkejuvvojit oktasaš jurddakártái (ovdamearkka dihtii távvalii).
- 2)** Oahppiiguin giedahallat vuodđodieđuid Suoma romána ja sápmelaš unnitloguin guvttiin diačájáhusain.
- 3)** Geahččat oahppiiguin filmma romána- ja sámemánáin. Dan maŋŋá ságastallat filmma vuodul čuovvovaš gažaldagain:
 - Vásihitgo máŋggat sáme- ja románamánát Suomas ovdagáttuid ja vealaheami?
 - Mot sáme- ja románamánát sávvet sin oidnet?
 - Maid dáid unnitloguid nuorat sávvet eará olbmuin?
 - Man suorggi iežaset kultuvrras goabbáge unnitlohku atná dehálažžan?
 - Maid mun ieš sáhtášin bargat unnitlogu nuoraid buorrin?
 - Makkár áššiin mánáin ja nuorain galggašii jearrat dávjjibut sin iežaset oaivila?
- 4)** Diimmu loahpas geardduhit guovddáš áššiid diehtogilvvuin.

Fuomášumit

- Diimmu fáddá lea rašši ja bohciidahtta dovdduid. Oahppiid gánnáha rávvet diimmu álggus muitit hállat áššálaččat.
- Berre muitit, ahte unnitloguid oahppit leat vejolaččat maiddá diimmuin mielde iige ášši sáhte giedahallat sierra oahppijoavkkus.

Oahppodiibmu 3 – Mánáid ja nuoraid bargan

Oahppodiimmu sisdoallu

- Ságastallan geassebargovásáhusain (5 min)
- Geahččat filmma mánáid bargama birra (5 min)
- Mánáid ja nuorra bargiid vuoigatvuodaid gieđahallan (10 min)
- Bargat vuoigatvuodaáššehárjehusaid, mat muitalit mánáid ja nuoraid bargama birra (20 min)
- Oahppodiimmu fáttá geardduheapmi diehtogilvvuin (5 min)

Mihttomearri lea

- oahpásmuvvat Suoma lánkaásaheapmái mánáid ja nuoraid bargama hárrái
- dovdat iežas vuoigatvuodaid bargin.

Máná vuoigatvuodaid soahpamuša artihkal 31:

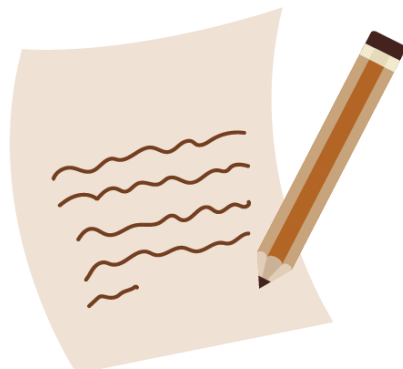
Mánás lea vejolašvuhta stoahkat ja návddašit astoáiggis.

Máná vuoigatvuodaid soahpamuša artihkal 32:

Mánáide ii oaččo bargahit liiggás lossa iige guhkesáigásaš barggu.

Bargoneavvut

- Filbma mánáid ja nuoraid bargama birra
- Mánáid ja nuorra bargiid vuoigatvuodat -diačájáhus
- Vuoigatvuodaáššehárjehusat
- Diehtogilvu
- Vuoigatvuodaáššehárjehusa ja diehtogilvvu rievttis vástádusat

Oahppodiimmu rávvagat

- 1) Álggus ságastallat luohkkáskihpáriiguin iežas dahje oahpes nuoraid bargovásáhusain.
- 2) Geahččat oahppiiguin filmma mánáid ja nuorra bargiid vuoigatvuođaid birra.
- 3) Vuolleahkásaš bargiid vuoigatvuođat gieđahallojuvvojit diačájáhusain.
- 4) Oahppit barget vuoigatvuođaáššehárjehusaid fáttá birra. Hárjehusaid rievttis vástádušat gieđahallojit ovttas.
- 5) Diimmu loahpas geardduhit guovddáš áššiid diehtogilvvuin.

